

CRNI SLEZ

Malva sylvestris

Opis biljke: crni slez jednogodišnja je ili višegodišnja biljka iz čijeg podanka izbijaju, uglavnom, polegnute, razgranate stabljike visine do 80 cm. Listovi su okruglog, srcastog ili bubrežastog oblika, krpasti i nazubljeni na dugačkim peteljkama. Cvetovi izbijaju iz lisnih pazuha, imaju dvostruku čašicu, a cvetni listovi imaju 3 do 5 duguljastih pruga. Boja cvetova zavisi od vrste, a kreće se od plavkaste do ružičasto-crvene. Čitava biljka je bez mirisa i neukusna, sluzavog ukusa.

Stanište: raste na nasipima, uz reke, na vlažnim livadama i na poplavljenim područjima. Uzgaja se i u vrtovima.

Lekoviti deo biljke: za lek se sakupljaju, pre svega, listovi, a cvetovi za vreme cvatnje. Ponekad se sakupljaju koren i seme. Cvetovi se smeju sakupljati samo po suvom vremenu, kada su potpuno otvoreni; suše se u hladu u veoma tankom sloju, a još bolje na toplom mestu. Listovi se sakupljaju sa što kraćom peteljkom i suše u tankom sloju na promajnom mestu. Oboleli i oštećeni listovi ne smeju da se sakupljaju i upotrebljavaju za lek.

Lekovito delovanje: crni slez se odavno koristi za otklanjanje probavnih smetnji i rastvaranje sluzi. Čaj pripremljen na propisan način upotrebljava se za lečenje kašlja, katara, bronha, promuklosti, upale ždrela, nadutosti pluća

(emfizem) i kod katara pluća. Preporučuje se za lečenje griže, grčeva u želucu i crevima, bolnog mokrenja i bolnog zaustavljanja mokraće.

**ČKALJ, MAGAREĆI
ČKALJ,
MAGAREĆI TRN**

Onopordon acanthium

Opis biljke: Dvogodišnja zeljasta, bodljikava biljka. Visoka do 170 cm. Listovi vrlo krupni, po obodu deljeni i vrlo bodljikavi. Na vrhu razgranate stabljike se nalaze krupne, bodljikave cvasti. Cveti leti.

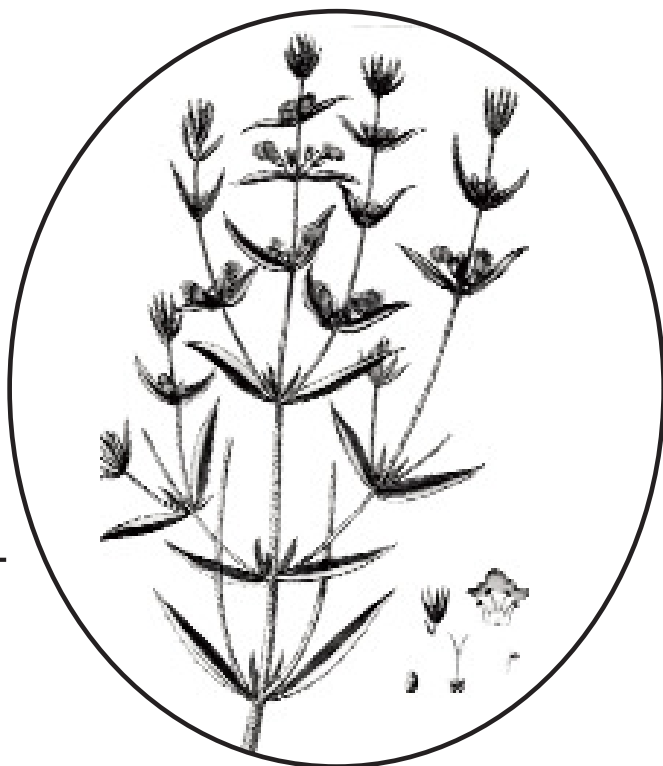
Stanište: Đubrovita mesta.

Lekovita upotreba: Protiv kašlja, astme, za lečenje rana i tumora.

ČUBAR

Satureja hortensis

Opis biljke: Jednogo-
dišnja, zeljasta, vrlo raz-
granata i mirisna biljka.
Visoka 30-40 cm. Listovi
uski, do 3 cm dugački.
Cvetovi sitni, beli ili ru-
žičasti. Cveta leti.

Stanište: primorje.

Lekoviti deo biljke: nadzemni deo biljke u cvetu.

Lekovito delovanje: lečenje organa za disanje, varenje i mokrenje. Spolja za lečenje raznih upala kože i sluznice.

ČUVARKUĆA, STOLIST, PAZIKUĆA

Sempervivum tectorum

Opis biljke: Čuvarkuća je trajna biljka s debelom lisnom rozetom. Iz sredine se razvija cvetna, liskama pokrivena stabljika visine od 10 do 30 cm. U lažnom štucu poredani su cvetići zvezdastog oblika, svetlocrvene boje, a kod nekih podvrsta, crvenoljubičaste ili žute boje. Listovi su rozetasti u redu pri vrhu crveni, sočni, debeli i mesnati.

Stanište: Raste na stenama, na krovovima kuća.

Lekoviti deo biljke: za lek se sakupljaju listovi, leti, za vreme cvetanja. Upotrebljava se sok isceden iz celog svežeg lista.

Lekovito delovanje: sveže isceden sok iz listova čuvarkuće koristi se u lečenju nervne rastrojenosti, padavice, nemirnih snova i straha kod male dece. Sveže zdrobljeni listovi ili čist sok koriste se kao sredstvo koje hladi i steže, zatim, protiv čireva, rana, opekotina; za bolna mesta nastala gihtom i za lečenje “kurjih očiju” i uklanjanje sunčevih pega. Svež sok koristi se u lečenju nagluvosti, posebno one koja je izazvana žutim sekretom (jer ga sok čuvarkuće rastvara), čireva na želucu, herpesa, hemoroida i glista. Sok se upotrebljava protiv opekotina. U novije vreme upotrebljava se sok od sveže biljke protiv zapaljenja zuba i upala grla.

DIVIZMA

Verbascum thapsus

Opis biljke: Divizma je dvogodišnja biljka. Stabljika joj je visoka od 1 do 1,5 m., uspravna je i pokrivena gustim vunastim dlakama. U prvoj godini razvijaju se samo prizemni listovi, a u drugoj naraste samo stabljika. Listovi su krupni i debeli, duguljasto jajasti. Listovi pri dnu stabljike imaju peteljku i veći su, dok su oni na stabljici manji i bez peteljke, tj. sedeći. Cvetovi su skupljeni u gornjem delu stabljike u dugačak klas, žute su boje sa belo ili crvenkasto vunastim prašnicima.

Stanište: raste po sunčanim kamenitim brežuljcima i na kamenitom tlu.

Lekoviti deo biljke: za lek se prikupljaju cvetovi i listovi u vreme cvetanja.

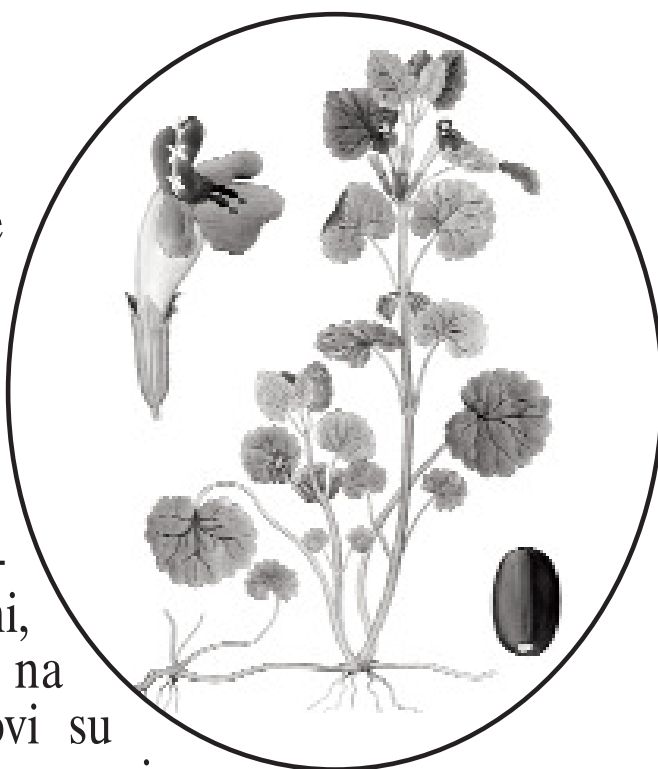
Lekovito delovanje: sveži listovi koriste se za pripremanje obloga za otoke, hemoroide i lišajeve. Pomešana sa drugim lekovitim biljkama odlično je sredstvo protiv bolesti pluća, posebno suvog kašlja, prsobolje, groznice i za lečenje katara želuca i creva i protiv grčeva probavnih organa. Ulje od divizme izvanredno je sredstvo za mazanje bolesnih očiju i za masažu kod reume i kostobolje.

DOBRIČICA

Glechoma hederacea

Opis biljke: Dobričica je trajna, zeljasta, mirisna biljka, visoka 20-40 cm. Donji deo stabljike puzi, a gornji je uspravan i razgranat. Listovi su na dugačkim drškama, srco-liko ili bubrežasti, naborani, po obodu nazubljeni, na naličju crvenkasti. Cvetovi su ljubičasto-plavi sa purpurnim tačkama. Cveti od maja do juna.

Stanište: Raste obilno svuda u šumama, na vlažnim livadama i drugim mestima.

Lekoviti deo biljke: Vrhovi grančica u cvetu, list, cela nadzemna biljka i sok iz sveže biljke specifičnog prijatnog mirisa i gorkog i oporog ukusa.

Lekovito delovanje: Uglavnom je narodni lek za lečenje organa za disanje (bronhitis), žuči, za pojačanje mokrenja, protiv proliva, za apetit, protiv histerije i neurastenije. Spolja se upotrebljava za lečenje katara nosa, povreda i rana. Preparati od dobričice pomažu razmenu materija u organizmu. Podstiču izlučivanje mokraće, a olakšavaju želudačne i crevne probleme koje potiču od nedostatka solne kiseline. Deluje smirujuće kod nekih nervnih tegoba. Koristi se i kao sredstvo za jačanje organizma, naročito kod nedostatka vitamina C. Smiruje bolove kod gihta i reume. Deluje kod otrovanja olovom.

DRAGOLJUB

Tropaeolum majus

Opis biljke: Jednogo-dišnja zeljasta biljka, oko 15 cm visoka, skoro okruglih listova, gusto protkanih žilama. Jarki narandžastožuti cvetovi, išarani prugama, specifičnog su mirisa.

Stanište: Uzgaja se kao ukrasna biljka u cvetnjacima, a raste i u svetlim bukovim šumama i gajevima.

Lekoviti deo biljke: Pošto cveta u junu i julu, upotrebljavaju se sveži listovi i cvet, a ponekad i zrelo seme. Lišće i cvet sakupljaju se za vreme cvetanja, a plod u kasnu jesen, kada sazri.

Lekovito delovanje: Sumporno ulje u dragoljebu lekovito je u slučaju emfizema, bronhitisa, pospešuje izbacivanje sluzi, koristi kod astme, pojačava izlučivanje mokraćne, olakšava poteškoće bolesne žuči, jača polnu moć. Dragoljub uništava i životinjske parazite. Iz lista dragoljuba dobija se sumporno eterično ulje industrijskog naziva "*Tromalit*", koje ima veliku antibakterijsku moć: koristi se u lečenju disajnih i mokraćnih organa.

DREN

Cornus mas

Opis biljke: Dren je listopadni grm ili nisko drvo, do 8 m visine, sa zaobljenom gustom krošnjom. Mlade grančice su zelenkastosmeđe i većinom dlakave. Listovi su naspramni, jajasti, sa dugačko izvučenim vrhovima. Cvetovi su

žuti. Javljaju se rano, pre listanja, sakupljeni u štitaste cvasti, pravilni su i četvoročlani. Cveta u februaru i martu žutim cvetom, a okićene krošnje drena krase prirodu u to vreme.

Stanište: Raste svuda, a najviše po suvim, sunčanim, kamenitim stranama svetlih listopadnih šuma zajedno s drugim grmljem i šibljem. Najbolje uspeva na krečnjačkim toplim i suvim staništima. Zadovoljava se i plitkim zemljištem.

Lekoviti deo biljke: Uzgaja se i u vrtovima i parkovima zbog lepih žutih cvetova i jestivih plodova, korisno je gajiti ga u blizini pčelinjaka.

Lekovito delovanje: Opopre (tanini) i poliuronske (pektini) materije povoljno deluju na sluznicu creva, zbog čega se sok, pekmez, čaj i drugi proizvodi spravljeni od zrelih drenjina daju kao vrlo prijatan lek za lečenje proliva i drugih oboljenja organa za varenje.